

פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה

הפיתוח והתכנון המרחבי.

מועד קיץ תשע"ב/ב 2013 שאלון:

57282

נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

הפיתוח והתכנון המרחבי- תשע"ב-2012

1. מדדי פיתוח

המדדים תמ"ג לנפש וצריכת אנרגיה לנפש, וכיצד אפשר ללמוד מכל אחד מהם על רמת הפיתוח של מדינה:

- המדד תמ"ג לנפש נוצר מחיבור כלל ההכנסות מן הסחורות והשירותים המיוצרים בתחומיה של מדינה מסוימת. המדד מאפשר להשוות את רמות הפיתוח הכלכלי של מדינות שונות, ועל יכולת רכישת מוצרים ושירותים בתוך המדינה
- מדד צריכת אנרגיה לנפש הוא מדד כלכלי המתאר את סך כל השימושים במקורות האנרגיה השונים במדינה לנפש בשנה. ככל שהמדינה מתועשת יותר - היא צורכת יותר אנרגיה כדי לתפעל את המיכון התעשייתי ואת הטכנולוגיות המתקדמות שבהן משתמשים בכל תחומי הכלכלה.
- כמו כן, ככל שרמת החיים של תושבי המדינה גבוהה יותר והם מקיימים אורח חיים מודרני יותר - הם משתמשים במוצרים ובשירותים הצורכים יותר אנרגיה: מכוניות, מיזוג אוויר, מכשירי חשמל ביתיים..

ב. קשר בין שני המדדים, המדינה מבין המדינות היוצאת דופן, והסבר לכך:

- הגדרת הקשר: ככל שצריכת האנרגיה גבוהה כך התמ"ג לנפש גבוהה יותר
- סין יוצאת דופן בכך שצריכת האנרגיה בה גבוהה למרות שהתמ"ג לנפש נמוך.

ג. מגבלות של כל אחד מן המדדים שבגרף לקביעת רמת הפיתוח של מדינה:

מגבלות של המדד תמ"ג לנפש:

- המדד לא מביא בחשבון את הרווחים של אזרחי המדינה בחו"ל.
- התמ"ג לנפש הוא נתון ממוצע, ולכן מקבלים נתונים השונים ממה שקיים במציאות. (לדוגמה: כשעושר רב מרוכז בידי קבוצה קטנה של עשירים, התמ"ג לנפש יהיה גבוה, אף שרבים מהתושבים אינם נהנים ממנו.)
- המדד מחושב בדולרים - בין המטבע המקומי של המדינה המסוימת לבין דולר ארה"ב. היחס בין מטבע מסוים לבין הדולר אינו משקף את המחירים האמיתיים של הסחורות והשירותים במדינה

מגבלות של המדד צריכת אנרגיה לנפש:

- לא כל צריכת האנרגיה במדינה מובאת בחשבון. במדינות רבות בעולם, ובמיוחד במדינות התת מפותחות, משתמשים במקורות אנרגיה הזמינים בסביבה - כמו עץ וגללי בעלי חיים להסקה, לבישול ולהפעלת בתי מלאכה קטנים, ואלה לא נכללים בנתונים של צריכת האנרגיה במדינה.
- צריכת האנרגיה קשורה גם לאורחות חיים שאינם קשורים לרמת הפיתוח לדוגמה, ארה"ב ויפן דומות למדי ברמת הפיתוח שלהן, ובכל זאת צריכת האנרגיה לנפש בארה"ב גדולה מזו של יפן. האמריקנים מעדיפים להשתמש ברכבם הפרטי, ואילו היפנים מעדיפים להשתמש בתחבורה ציבורית, וכך הם חוסכים אנרגיה רבה.

2. קולוניאליזם, גלובליזציה והאחדה תרבותית

א. המושג "האחדה תרבותית", ודוגמאות להאחדה תרבותית שיצר הקולוניאליזם:

האחדה תרבותית היא תהליך בו נוצרים אורחות חיים, מנהגים ותרבות כלל עולמיים בתחומים רבים: מזון, מוזיקה, אופנה, קולנוע ועוד. התפתחות אמצעי התחבורה והתקשורת מאיצה את העברת הרעיונות הללו.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

- **דוגמאות להאחדה בתקופת הקולוניאליזם:**
  - **לבוש-** השפעה משמעותית במעבר מלבוש מסורתי למודרני אירופי.
  - **שפה-** הקולוניאליסטים החדירו את שפת המקור שלהם למדינה והכשירה עובדים בתחום במנהל לדבר בשפתם.
  - **דת-** השליטים החדירו את הדת הנוצרית וחיזקו את מעמדה באזורים בהם היא כבר הייתה נחלת חלק מאוכלוסיית האזור.
  - **סגנון בנייה קולוניאליסטי-** ערים חדשות שנבנו בסגנון האירופי.
  - **תרבות-** הפצת האומנות ושאר מרכיבי התרבות על המדינה הנשלטת.
- **ב. דוגמאות שונות מהדוגמאות שנכתבות בסעיף א להאחדה תרבותית שנוצרת כיום בעקבות תהליכי הגלובליזציה.**
  - **אמריקניזציה-** תהליך שבו תושבים רבים מאמצים דפוסי תרבותיים וכלכליים בדומה לאמריקאים: מוסיקה, קניות וכו'. תוך כך האוכלוסיות מאבדות את המאפיינים הייחודיים שלהן
  - **תרבות הצריכה-** כינוי לסגנון חיים ששבו בני אדם צורכים מוצרים ושירותים בכמות גדולה מעבר לזקוק להם.
  - **תרבות קניונים-מרכזי** קניות הנמצאים בכלעיר בעולם ומבטאים סוג של תרבות פנאי ונופש המשותפת לרבים בעולם
  - **מוסיקה-** אימוץ סגנונות מוזיקליים זרים בכל רחביהעולם
  - **שפה-** האנגלית משתלטת כשפה בינ"ל לתקשורת בין אנשים ועסקים.
- ג. נימוקים התומכים בעמדה שהגלובליזציה היא למעשה גלגול חדש של הקולוניאליזם, בעידן חדש ובסביבה כלכלית חדשה.**
- תהליכי הגלובליזציה דומים במובנים רבים לתהליכים שקרו בתקופת הקולוניאליזם בהיבטים הבאים:
  - ניצול מחצבים, הפקת תוצרים ומכירתם למדינות הפחות מפותחות כמוצרים מוגמרים.
  - ניצול כוח אדם זול בתנאי שכר ותנאים סוציאליים ירודים.
  - השפעות פוליטיות והכפפת השלטון לרצונה של החברה הרב לאומית בתחומי המיסים ומדיניות כלכלית.
  - הרס חברות מקומיות הנמצאות באזורי הפיתוח
  - פיתוח שמגדיל את הפערים בין האזורים בעלי כניין כלכלי לאזורים אחרים במדינה.
  - חברה רב לאומית משקיעה בפיתוח תשתיות תחבורה חשמל ומים במקומות בהם יש לה עניין.
- נימוקים השוללים את העמדה שהגלובליזציה היא למעשה גלגול חדש של הקולוניאליזם, בעידן חדש ובסביבה כלכלית חדשה**
- הקולוניאליזם התשמש בכיבושים על מנת לשלוט על מדינות ובגלובליזציה מתנהלת בעולם שיש בו הסכמים בין מדינות.
  - הגלובליזציה לא מלווה באינטרסים דתיים.
  - החברות הרב לאומיות משקיעות בפיתוח התעשיות במדינות הפחות מפותחות ובכך מקדמות אותן וגורמות לשינויים בבסיס הכלכלי.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

3. אגלומרציה

א. הגדרה של אגלומרציה והגורמים להיווצרותה

אגלומרציה מבטאת תהליך של התקבצות של אנשים ופעילויות כלכליות, פוליטיות, תרבותיות וחברתיות במקום אחד. תוך ניצול יתרונות הקיימים באזור.

המנגנון המביא להתפתחות אגלומרציה מתבסס על "היתרון לגודל", כלומר מצב שבו ככל שעסק, יישוב או אזור גדולים יותר, כך קטנות עלויות הייצור ועולה הרווחיות שלהם. באזור שבו מתרחשת צמיחה כלכלית נמשכים עוד עסקים ומתפתחים שירותים נלווים.

ב. מוקדי האגלומרציה ביפן המסומנים במפה, ומאפיינים המסייעים להתפתחותם:

- **טוקיו היא** עיר בירה, עיר עולם.
  - ממוקמת בצומת של דרכי תחבורה.
  - ממוקמת מפרץ טבעי המשמע כמעגן לאוניות
  - ריכוז מפעלי תעשייה (ברזל ופלדה, כימיה ופלסטיק, חשמל ואלקטרוניקה, מכוניות, מזון, טקסטיל והלבשה).
  - יש בה ריכוז של תחנות כוח.
  - היא משמשת בתור מרכז תיירותי.
-
- **אוסקה**- ממוקמת בפני שטח מישוריים המקלים על התפתחותה.
  - מרכז של מסחר ושירותים.
  - פני שטח מישוריים.
  - בקירבתה מפרץ מים טבעי המאפשר פעילות נמלית.
  - היא ממוקמת בצומת של דרכי תחבורה.
  - יש בה ריכוז מפעלי תעשייה (ברזל ופלדה, כימיה ופלסטיק, חשמל ואלקטרוניקה, מכוניות),
  - קיומן תחנות כוח.
  - היא משמשת מרכז של מסחר ושירותים.
-
- **נגויה**- ממוקמת מפרץ טבעי, בצומת של דרכי תחבורה.
  - ריכוז מפעלי תעשייה (ברזל ופלדה, כימיה ופלסטיק, אלומיניום, חשמל ואלקטרוניקה)
  - תחנות כוח.
  - מרכז של מסחר ושירותים.

ג. נימוקים המבססים את הטענה כי האגלומרציה מצמצמת אי-שוויון מרחבי:

- הצמיחה המתרכזת באגלומרציה מחלחלת עם הזמן לאזורי השוליים וגורמת לעלייה ברמת החיים של כל תושבי המדינה, וככל שהגלעין חזק יותר כך יהיה החלחול אל השוליים מהיר יותר לשוליים.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

- צמיחת אגלומרציה באזור הגלעין יוצרת בו תהליכים שונים כגון: מחירי קרקע גבוהים, זיהום אוויר, רעש ועומסי תנועה, הדוחקים את האוכלוסייה ואת הפעילות הכלכלית לשוליים.
- תהליך האגלומרציה יכול להתרחש גם באזורים שוליים, שאין בהם משאבים אנושיים, להתרחב ולהביא לצמיחה כלכלית של האזור.

נימוקים המבססים את הטענה כי האגלומרציה מנציחה אי-שוויון מרחבי

- אגלומרציה מתפתחת בדרך כלל באזורי הגלעין שבהם מרוכזים משאבים טבעיים ואנושיים.
- הגלעין מעודד הגירת אוכלוסייה אליו מאזורי השוליים, בגלל היותו מרכז כלכלי ותרבותי של המדינה.

4. מיקום ושימושי קרקע - כלכטה

א גורמי מיקום של העיר כלכטה.

- במיקום על שפך נהר הגנגס- אזור עשיר במים וקרקע פורייה לחקלאות
- פני שטח מישוריים נוחים לבנייה
- בקירבה לים, מפרץ- מאפשר תפקוד כעיר נמל
- צומת תחבורה ימי בין האוקיינוס ההודי לנהר.
- עורף חקלאי גדול המספק לעיר מזון וחומר גלם לתעשייה.
- קרבה למחצבי ברזל ופחם. המהווים בסיס לפיתוח התעשייה

ב. שימושי קרקע המסומנים במפה והסבר מיקומם במרחב העירוני.

- **המע"ר** - עלויות קרקע גבוהות ככל שהמקום מרכזי, מיקום בסמוך לנהר- מאפשר הקמת נמל ומזחים המשמשים לפריקה וטעינה של סחורות וחומרי גלם. מיקום בפני שטח מישוריים, נגישות גבוהה.
- **מוסדות ממשלה ושלטון מקומי** - בסמוך למע"ר, נגיש לכל תושבי העיר.
- **אזור מלאכה ותעשייה זעירה**- בשולי המע"ר, נגישות נוחה לריכוזי האוכלוסייה ולמגורי העובדים. מיקום על צירי תחבורה ראשיים.
- **אזור תעשייה** - סמוך לנהר ולמסילות ברזל, בשל הצורך בשטח גדול ונגישות נוחה להובלת חומרי הגלם והמוצרים המוגמרים, מרחק מהאוכלוסייה לצמצום מפגעי ריח, זיהום אוויר ורעש.
- **מבני קומות** - בטבעת המקיפה את מרכז העיר, בגלל מחירי הקרקע הגבוהים במרכז.
- **משכנות עוני** -- בשולי העיר, מהגרים רבים חסרי כול שהגיעו מהאזורים הכפריים המקיפים את העיר והתיישבו באזורים זולים וחסרי תשתיות.
- **מסילת ברזל** - סמוך לאזורי המגורים ומפעלי התעשייה, המשתמשים באמצעי תחבורה זה, מקלה על הנגישות לעיר, התפתחות מבנה גזרתי של התפתחות לאורל מסילת הברזל.

ג. שינויים שעובר המע"ר בערים הגדולות והגורמים לכך:

השינוי - בניית גורדי שחקים.

הגורם: שטחים מצומצמים בתוך המע"ר ומחירי קרקע גבוהים.

השינוי - התרחבות המע"ר אל אזורי תעשייה הסמוכים לו.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

הגורם: מחיר הקרקע הגבוה במע"ר גורם ליציאת אזורי תעשייה ממרכז העיר אל השוליים ואל אזורי תעשייה מתוכננים מחוץ לעיר. המע"ר מתפשט לאזורים שהתפנו, התפתחות מע"מים (מערי משנה), פיצול המ"ער

השינוי- יציאה של המער לשוליים.

הגורם: בעיות בתחום התחבורה, שינויים באופי התחבורה הציבורית, עזיבת האוכלוסייה ממעמד גבוה את מרכז העיר.

5. התחדשות עירונית

תיאור תהליכי ההתחדשות העירונית המתרחשים במדינות העולם המפותח:

התברגנות- מעבר של אוכלוסייה מהמעמד הבינוני והגבוה אל השכונות הפחות מפותחות הנמצאות בקרבה למרכז העיר.

פינוי-בינוי - פינוי של אזורים ושכונות מצוקה מתושביהם, הריסת הבנייה הקיימת ובנייה מחדשת של שכונות מגורים, מרכזי עסקים, כבישים וגנים ציבוריים.

שיקום שכונות - חידוש של שכונות מצוקה כולל שיקום פני של המבנים, מתן תעסוקה לתושבים ופיתוח של שירותים ציבוריים בשכונה.

ב. יתרונות וחסרונות של תהליכי ההתחדשות העירונית

בתהליך של התברגנות:

יתרונות:

- נוצרים שינויים במרחב העירוני, כמו טיפוח חזיתות הבתים, גינון, התחדשות הרחובות והקמת עסקים חדשים.
- תהליך ההתברגנות גורם למשיכת אוכלוסייה נוספת מהמעמד הבינוני והגבוה אל השכונות. רובם צעירים
- המבקשים לחיות בקרבת מקום למוקדי בילוי, בידור, תרבות, אופנה ועוד. תהליך זה מונע את המשך דרדור השכונות.

חסרונות:

- מחירי הקרקע והדיור עולים ואוכלוסייה בעלת רמת הכנסה נמוכה אינה יכולה לשכור או לקנות בית בשכונות אלו.
- מתרחשת דחיקה החוצה של האוכלוסייה החלשה שהתגוררה בשכונות אלו.
- התהליך יוצר תסכול של השכנים כלפי הדיירים החדשים המעלים את ערך השכונה וכתוצאה את תשלומי החובה כגון ארונה.

בתהליך של פינוי-בינוי:

יתרונות:

- שכונות מצוקה מהוות מפגע חברתי בעיר.
- שכונות מצוקה מהוות מפגע סביבתי בעיר.
- בינוי מחדש של שכונות המצוקה שנהרסו גורם לעליית מחירי הקרקע ולמשיכת עסקים ושירותים חדשים, המקדמים פיתוח כלכלי.

חסרונות:

- קשה לביצוע -תהליך של פינוי-בינוי דורש את הסכמתם של כל תושבי השכונה.
- הדיירים מעוטי היכולת המפונים מאזורי המגורים שלהם, אינם יכולים להרשות לעצמם להתגורר בדירות החדשות הנבנות על הריסות בתיהם. הם נאלצים לעבור לשכונות חדשות. ולהתנתק ממסגרות חברתיות שהיו רגילים אליהן.
- בהרבה מקרים תהליכי פינוי-בינוי מקטינים את מלאי הדירות המתאימות לאוכלוסייה החלשה בעיר וגורמים לעליית מחירי השכירות בעיר.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

- תושבים רבים, הנאלצים לעזוב את השכונה שבה התגוררו, מתקשים לצאת ממעגל העוני והמצוקה.
- לעיתים התהליך מלווה בהרס מבנים בעלי ערך הסטורי.

בתהליך שיקום שכונת:

יתרונות:

- במסגרת התהליך מחזקים את תושבי השכונה באזורי המצוקה עצמם ולא באמצעות פינויים למקומות אחרים בעיר. פעילות זו מונעת את הרס המרקם החברתי בשכונה.
- קיים שיתוף של תושבי השכונה בהחלטות הנוגעות לשיקום השכונה ולתכנון סביבת המגורים.
- השיקום כולל שימוש בעקרונות של פיתוח בר"קיימא.
- תהליך השיקום כולל גם את קידום שירותי החינוך, הבריאות, הרווחה, הפנאי והשירותים החברתיים בשכונה.
- התהליך מעצים את דימויה השכונה וגורם משיכה לאוכלוסייה חזקה
- צמצום הפערים בין שכונות.
- תהליך השיקום כולל קידום הזדמנויות תעסוקה לתושבי השכונה.

חסרונות

- התהליך מצריך שיתוף של כל תושבי השכונה, דבר שלא תמיד ניתן להשגה.
- התהליך דורש הקצאת תקציבים גדולים על ידי הרשות המקומית ומוסדות הממשלה.
- עבודה עם תקציבים גדולים ומעורבותם של גופים שונים בתהליך השיקום הם פתח לשחיתות.
- קיים קושי בהפעלת כל שלבי התכנית, לכן נוצר מצב שבו מטופל רק השיקום הפיזי, בלי לתת מענה לשיקום האנושי של תושבי השכונה.

ג. הבעת עמדה בשאלה אם שימור עירוני מעכב את הפיתוח העירוני, והנימוקים לכך:

השימור מעכב את הפיתוח העירוני:

- מרבית אתרי המורשת העוברים שימור מצויים במרכזי הערים. אזורים אלה זקוקים לפיתוח תשתיות, הרחבת כבישים ופיתוח אמצעי תחבורה נוספים, ולכן שימור מבנים מונע את הפיתוח.
- מרבית אתרי המורשת העוברים שימור נמצאים באזורים שיש בהם ביקוש גבוה לקרקע לבנייה. שימור המבנים מונע הקמת מבנים חדשים בהתאם לצורכי האוכלוסייה.
- רשויות עירוניות נאלצות לוותר על סכומי כסף גדולים שהיו יכולים להגיע מיזמים המעוניינים להקים פרויקטים באזורי השיקום. כלומר, יזמים ובעלי רשויות מנועים מלנצל את השימור לטובת הפיתוח העירוני.

השימור אינו מעכב את הפיתוח העירוני:

- שימור עירוני תורם לחיזוק הזהות של תושבי העיר ולתחושת השייכות שלהם למקום, ולכן הוא יגרום להעצמת הפיתוח מתוך תחושת שייכות עירונית.
- יזמים המעוניינים לבנות בניין חדש במתחם המיועד לשימור, מקבלים בתמורה לשימור המבנה הגדלה של זכויות הבנייה. כך תורם השימור לפיתוח עירוני.
- אתרי שימור מושכים תיירים רבים. התיירות תורמת להתפתחות שירותים נלווים, להגדלת התעסוקה בעיר ולפיתוחה.

6. סוגי חקלאות

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

א. טיפוסים של חקלאות במדינות פחות מפותחות:
טיפוס אחד של חקלאות קיום וטיפוס אחד של חקלאות מסחרית.

טיפוסים של חקלאות קיום:

חקלאות נודדים - החקלאים מעבדים כמה חלקות קרקע במחזוריות. הם מבראים (כורתים) חלקת יערומעבדים אותה. כשהקרקע מידלדלת הם נודדים לחלקה אחרת, מבראים ומעבדים אותה, וכן הלאה. סוג זה של חקלאות מתפתח באזורים טרופיים לחים, שבהם יש התחדשות מהירה של הצומח הטבעי.

חקלאות רעייה נוודית - החקלאים נודדים עם עדרי הצאן והבקר במסלול נודדים קבוע, המותאם לעונות השנה ולזמינות המזון והמים. חלקם נודדים במהלך כל השנה, ואחרים בעונות מסוימות. לעיתים רק חלק מהחקלאים נודדים, ואחרים נשארים באזור המוצא ומעבדים את השדות.

חקלאות אורז - חקלאות אינטנסיבית שבה החקלאים מעבדים את שדותיהם באופן אינטנסיבי באמצעות בני המשפחה, ומשקיעים עבודת כפיים רבה. הם נעזרים בבעלי חיים ואינם משתמשים במכונות חקלאיות מודרניות. התפוקה החקלאית ליחידת שטח גדולה באופן יחסי.

טיפוסים של חקלאות מסחרית:

משק מסחרי מעורב - חקלאות זו מאופיינת במשקים קטנים, שמגדלים בהם יותר מענף חקלאי אחד, לעיתים בשילוב של גידולים מן הצומח שיטות העבודה הן לרוב מסורתיות, ורמת המיכון במשק נמוכה.

משק מתמחה/ מסחרי/ חד ענפי - שיטה זו מתבססת על גידול חקלאי אחד, המותאם לתנאי האקלים והקרקע באזור הגידול (קפה, תה, דקלי שמן).

ב. הקשר בין כל אחד מטיפוסי החקלאות שתיאר בסעיף א לבין רמת הפיתוח של המדינה:

חקלאות נודדים - חקלאות זו נפוצה במדינות פחות מפותחות, שבהן אין לתושבים אמצעים להשקיע הון וידע בפיתוחה. החקלאים מכשירים שטח אדמה ומעבדים אותו עד שהקרקע מאבדת מפוריותה. התוצרת מיועדת לצורכי קיום.

חקלאות רעייה נוודית - נפוצה במדינות פחות מפותחות. בהן הרעייה משלבת תרבות עם אורח חיים ייחודי. אלו אזורים הריים או צחיחים שאין אפשרות לקיים בהם חקלאות.

חקלאות אורז - נפוצה במדינות פחות מפותחות, שבהן רמת ההשכלה של החקלאיים נמוכה וקיים מחסור בהון. היא דורשת שימוש רב בעבודת כפיים הנעשית, בעיקר בידי בניהמשפחה. לעיתים משלבים בעלי חיים. חקלאות אורז אינה משתמשת במיכון חקלאי מודרני, למרות ערך יבול גדול ליחידת שטח.

משק משפחתי מעורב - נפוץ במדינות פחות מפותחות, שבהן שיטות העבודה הן מסורתיות וברמת מיכון נמוכה. משק משפחתי מעורב - נפוץ במדינות פחות מפותחות במשקים משפחתיים עניים.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

משק מתמחה/ מונקולטורי- נפוץ במדינות פחות מפותחות בחוות גדולות המצויות בבעלות של חברות זרות או בעלי אחוזות, מעסיקים שכירים אשר מקבלים מזון, מקום לינה ושכר זעום עבור עבודתם

ג. חקלאות תאגידית וגורמים לגידול היקפה בעולם.

הגדרה: חקלאות תאגידית, אגריביזנס, היא חקלאות שחברה מסחרית גדולה מנהלת אותה ומטפלת בגידול החקלאי לכל אורך הדרך, פיתוח הזנים, גידולם, איסופם, ועד הפצתם. (מן הזרע ועד לסופרמרקט **הגורמים להתפשטות החקלאות התאגידית בעולם:**

- **יתרון הגודל** - ככל שגוף כלכלי גדול ותר, הוצאות הייצור שלו קטנות יותר והרווחים שלו גבוהים יותר.
- בחקלאות מודרנית נעשה שימוש רב במיכון חקלאי יקר מאוד, שלא כדאי מבחינה כלכלית להשתמש בו במשקים חקלאיים קטנים.
- סוג זה של חקלאות מאפשר לחברות החקלאיות להפוך למונופול בענפי חקלאות שונים. כך הן יכולות להשפיע על מחירי התוצרת החקלאית לצרכן.
- התפתחות בשל תהליכי גלובליזציה והשקעות של חברות רב לאומיות במדינות פחות מפותחות.

7. מחצבות וסביבה

א. המפגע הסביבתי שנוצר בעקבות כרייה וחציבה, הנראה בתמונה 1 הוא: בתמונה זו אפשר לראות את הפציעה בנוף ההררי ובסלעים, ובצמצום שטחי היער שכיסו את מדרונות ההרים מה שחושף את הקרקע לתהליכי בלייה.

ב. מפגעים סביבתיים נוספים, הנוצרים בעקבות כרייה וחציבה:

- הרס המערכת האקולוגית באזור הכרייה והחציבה.
- היווצרות כמויות גדולות של פסולת מכרות בקרבת המכרה.
- זיהום קרקעות ומקורות מים שנגרם כתוצאה מחומרים הנשטפים במי הגשמים.
- זיהום אוויר של אבק הנוצר בפעולות הכרייה והחציבה.
- פגיעה בבריאותם של עובדי המכרות ותושבים המתגודרים בקרבת המכרות, בעקבות חשיפתם לאבק ומזהמים.
- סכנת פיצוץ והפצה של גזים ואבק במקרים של התמוטטות מכרות תת קרקעיים.
- מטרדי רעש.

ג. העיקרון הסביבתי שבא לידי ביטוי בתמונה 2 הוא עיקרון "הפיתוח בר קיימה". עיקרון זה מיושם במחצבה הנראית בתמונה בכך שרואים בתמונה את תהליכי שיקום המחצבה על ידי הפיכת המקום לגן ובו צמחייה, שבילים מוסדרים ופסלים. בעקבות זאת מתאפשר השימוש באזור כאתר תיירות.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה